

Марія Багрій

(Івано-Франківськ, Україна)

МИХАЙЛО ВОЛКОВЕЦЬКИЙ – НАРОДНИЙ УЧИТЕЛЬ, «ВИХОВНИК» ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

Сучасна педагогічна наука в Україні перебуває в активному пошуці недосліджених проблем з метою включення їх у освітній простір. Багатогранна творча та громадсько-суспільна діяльність у найрізноманітніших ділянках науки і культури Михайла Волковецького гідна подиву. Вона є малодослідженою, до постаті Михайла Волковецького частково зверталися сучасні науковці Л.Сливка, Д. Юсип.

Михайло Волковецький народився 1900 р. у Витвиці в селянській родині, закінчив Долинську гімназію. Мирне життя вісімнадцятирічного гімназиста повного світлих мрій і сподівань, перервав початок Першої світової війни. Залишатись осторонь патріотичного пориву своїх ровесників, котрі поповнювали лави українського січового стрільцтва, М.Волковецький не міг, проте січовим стрільцем не став, оскільки цісарсько-королівське командування налякалося такої величезної кількості добровольців, котрі бажали вступити до Легіону УСС, і обмежило його чисельний склад.

Упродовж 1914-1918 рр. юнак перебував на фронтах у Західній Європі, де після короткого і спішного вишколу в Чехії опинився на італійському фронті. З жахом згадував він Капоретто, Ізонцо, Тольяменто, Піяву, де проходили важкі, жорстокі бої, учасником яких довелося бути й на власні очі бачити, як заживо горіли від вогнеметів вояки Габсбурзької монархії[1].

Життєвий шлях М.Волковецького був обпалений не тільки вогнем Першої світової війни, а й боротьбою за волю та свободу українського народу, вірним сином якого вчитель залишився до кінця життя, незважаючи на поранення в одному з боїв на Піяві. По закінченні війни, наприкінці 1918 року, прийшов додому і знову взяв до рук зброю, ставши вояком Української Галицької Армії і розділивши з нею весь тягар її трагічного шляху, що закінчився відступом за Збруч, міжусобними суперечностями серед патріотично налаштованих стрільців, які готові були померти за Україну – вільну і ні від кого незалежну, і тими, хто піддався московсько-більшовицькій пропаганді і ратував за створення так званої ЧУГА – Червоної Української Галицької Армії.

Повернувшись з війни, М. Волковецький одразу взявся за налагодження шкільного життя, піднесення національної свідомості селян за прикладом Миколи Дерлиці – громадського і церковного діяча, письменника, який на власні кошти 1908 року відкрив першу двокласну школу у Витвиці. М.Волковецькому також доводилося навчатись у «школі отця Дерлиці», як її називали місцеві мешканці.

Суспільне життя народу дуже хвилювало М.Волковецького, проблеми виховання і навчання дітей та юнацтва педагог тісно пов'язував з майбутнім українського народу. Вінобстоював передові освітні ідеї, невтомно боровся за українську національну школу, систему освіти та виховання. Активний діяч-просвітянин, М. Волковецький своїми виступами надихав селянство на боротьбу за українську культуру, мову. Попри свою неабияку освіченість (знав 5 мов і був фахівцем у математиці), влада забороняла йому викладати у школі через активну громадянську позицію і патріотизм.

Згодом М. Волковецький задумав відкрити школу в батьківській хаті, де у вересні 1924 року педагог дав свій перший урок кільком місцевим хлопчикам і дівчаткам, пропагуючи «все українське». Викладав математику і німецьку мову. Професійний стаж М. Волковецького становить 40 років тяжкої і наполегливої учительської праці. Згодом, згадуючи ті нелегкі часи, він напише у спогадах: «Оскільки після повернення додому на роботу влаштуватись не міг, приватно у батьківській хаті вчив дітей. Разом з тим проводив серед односельців велику освітянську та агітаційну роботу, будучи головою читальні «Просвіта», громадським секретарем... За свою громадську роботу, яку, до речі, виконував без будь-якої платні, постійно зазнавав утисків з боку польської поліції. Неодноразово з повіту надходив наказ карний, де йшлося про те, що за навчання дітей треба платити 15 золотих штрафу, або відсидіти 4 доби під арештом. І завжди вийти з біди допомагали люди: по грошу збирали потрібну суму для оплати штрафу, бо таких грошей у мене не було» [3].

Активна культурно-освітня та громадська діяльність педагога залишилася не поміченою владними структурами. 1930-х років (часи польської пацифікації. – М.Б.) під час карної експедиції польські жандарми оточили споруджену силами селян чотирикласну школу, ввірвалися до класу, де М.Волковецький вів урок, і на очах переляканих дітей жорстоко його побили, потім знесиленого повели до хати-читальні, де вчинили страшний погром, після чогоневтомного подвижника, зачинателя й організатора розвитку шкільництва в рідному краї кинули до стрийської в'язниці.

Однак розвиток освіти навіть у навколишніх селах вже ніщо не могло зупинити. Слідом за М. Волковецьким пішли інші національно-свідомі люди, які розуміли, що без освіти народ німий і беззахисний.

Згодом М. Волковецький збудує і відкриє 1927 р. власними силами чотирикласну школу, у якій стане першим офіційним директором. Цей навчальний заклад матиме в очах селянства такий авторитет, що до Витвицької школи підуть учитися діти із навколишніх сіл – Росточок, Кальни, Церківки, Станковця, Слободи Болахівської, Липи і Лужок [4].

1951-го року школа дасть путівку в життя першим своїм випускникам, серед яких визначні діячі науки, культури, освіти, сільськогосподарські трударі, громадсько-політичні та церковні діячі, учасники національно-визвольних змагань, правозахисники.

Педагог долучався також до активної громадської діяльності, став завідувати «касою взаємодопомоги» для місцевих мешканців, яка діяла при «Просвіті». Брав активну участь у роботі читальні, у якій відбувалися театралізовані вистави, діяв хоровий гурток, велась протиалкогольна пропаганда. Ініціював постановки сільських аматорів про козаччину, січових стрільців, голод та інші звірства окупантів в Україні. Уся робота читальні була спрямована на одне – піднесення національної свідомості юнацтва, окрім того, улаштовував мандрівки дітей та юнацтва до таких культових місць, як гора Маківка чи Ключ.

Отже, постать галицького вчителя М.Волковецького потребує подальшого дослідження. Його педагогічне спрямування, освітні ініціативи мають важливе значення для зростаючих поколінь, адже основою його концепції було свідоме ставлення до громадського життя, формування національної свідомості й патріотизму.

Список використаних джерел

1. Археологічні пам'ятки Прикарпаття і Волині доби бронзи та раннього заліза. К., 1982. 194 с.
2. Менель П. Прикарпаття спадщина віків. Львів: Львів-манускрипт, 2006. 567 с.
3. Сіреджук П. Як і коли заселялось Прикарпаття. *Жовтень*. 1984. №2. С. 15-20.
4. Сливка Л. Галицька дрібна шляхта в Австро-Угорщині. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2009. 219с.